

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/80/2014
Identifikačné číslo spisu:	3109011339
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3109011339.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Petra Szaba a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí 28. mája 2015, v trestnej veci proti obvinenému F. A. pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a iné, o dovolaní ministra spravodlivosti Slovenskej republiky v prospech obvineného F. A., proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo 17. januára 2014, sp. zn. 1 Pp 104/2009, podľa § 382a, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Tr. por. z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por., takto

rozhodol:

I. Uznesením Okresného súdu Trenčín zo 17. januára 2014, sp. zn. 1 Pp 104/2009

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por. v neprospech obvineného F. A..

Uznesenie okresného súdu sa z r u š u j e .

Z r u š u j e sa aj uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 24. júna 2014, sp. zn. 2 Tos 71/2014.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Trenčín sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

II. Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. obvinený F. A., nar. XY v H., trvale bytom H., prechodne bytom H., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, sa n e b e r i e do väzby.

Odôvodnenie

Okresný súd Trenčín uznesením zo 17. januára 2014, sp. zn. 1 Pp 104/2009 podľa § 68 ods. 2 Tr. zák.

rozhodol, že odsúdený F. A. sa neosvedčil v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 T 28/2007 zo dňa 26. marca 2007, a preto vykoná zvyšok trestu odňatia slobody vo výmere jeden rok, šesť mesiacov a desať dní.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 24. júna 2014, sp. zn. 2 Tos 71/2014 podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por. sťažnosť obvineného zamietol ako podanú oneskorene.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) na podnet predsedníčky Krajského súdu v Trenčíne podal včas (8. novembra 2014) proti citovanému uzneseniu okresného súdu dovolanie v prospech obvineného, ktoré po výzve najvyššieho súdu doplnil o dovolací dôvod. Poukázal v ňom na to, že obvinenému bolo 28. decembra 2013 Okresným súdom Trenčín doručené predvolanie na verejné zasadnutie na deň 17. januára 2014, ktorého predmetom malo byť rozhodovanie o jeho osvedčení, resp. neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia. V predvolaní bol obvinený upozornený na to, že jeho účasť na verejnom zasadnutí je nevyhnutná a v prípade nedostatočného ospravedlnenia sa môže byť predvedený a potrestaný pokutou. Dňa 17. januára 2014 sa obvinený bez ospravedlnenia na verejné zasadnutie nedostavil a okresný súd vykonal verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti. Na tomto zasadnutí vyhlásil napadnuté uznesenie, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11. februára 2014, pretože bolo uložené na pošte od 4. februára 2014 a obvinený si ho nevyzdvihol. Krajský súd sťažnosť obvineného z 11. apríla 2014 na neverejnom zasadnutí uznesením z 24. júna 2014, sp. zn. 2 Tos 71/2014 podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zamietol. Obvinený výkon zvyšku trestu odňatia slobody v trvaní 1 roka, 6 mesiacov a 10 dní nastúpil 11. marca 2014.

Dovolateľ poukázal na ustanovenie § 293 ods. 5 Tr. por. a v tej súvislosti konštatoval, že v predvolaní na verejné zasadnutie okresného súdu obvinený nebol poučený o možnosti jeho vykonania v jeho neprítomnosti. Neboli preto splnené zákonné podmienky pre takýto postup a tým je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že uznesením Okresného súdu Trenčín z 12. novembra 2013, sp. zn. 2 T 244/2010 (správne malo byť uvedené zo 17. januára 2014, sp. zn. 1 Pp 104/2009) a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por., v neprospech obvineného, zrušil napadnuté uznesenie prvostupňového súdu i ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad a prikázal prvostupňovému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol a aby rozhodol o jeho väzbe.

Prokurátor v písomnom vyjadrení uviedol, že dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky je po obsahovej stránke vecne a právne príliehavé a preto sa s ním stotožňuje. Zdôraznil, že verejné zasadnutie nebolo vykonané v súlade so zákonom (§ 293 ods. 5 Tr. por.) a preto napadnuté uznesenie nemôže spĺňať atribúty zákonnosti a dôvodnosti. Prítomnosť obvineného na súde má zásadný význam pre spravodlivé konanie a povinnosť zaručiť obvinenému právo byť prítomný na verejnom zasadnutí je jednou zo základných súčastí článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktoré v danom prípade nebolo rešpektované. Z toho dôvodu navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podanému dovolaniu vyhovel.

Obvinený v písomnom vyjadrení z 11. decembra 2014 prostredníctvom ustanoveného obhajcu uviedol, že dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky je dôvodné. Prvostupňový súd pochybil, keď verejné zasadnutie 17. januára 2014 vykonal v jeho neprítomnosti bez zákonného poučenia o možnosti postupu podľa § 293 ods. 5 Tr. por. Podľa jeho názoru nápravu možno dosiahnuť iba prostredníctvom dovolania a preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podanému dovolaniu vyhovel.

Navyše obvinený 9. apríla 2015 podal návrh na prerušenie výkonu trestu odňatia slobody v zmysle § 380 ods. 4 Tr. por. s poukazom na dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky podaného v jeho prospech, s ktorým sa stotožňuje i prokurátor. V súčasnosti, práve na podklade nezákonného

právoplatného uznesenia vykonáva trest odňatia slobody v trvaní 1 roka, 6 mesiacov a 10 dní v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Sučany. Prerušenia výkonu tohto trestu sa obvinený domáhal už aj skôr.

Prvostupňový súd postupom podľa § 376 Tr. por. predložil 22. decembra 2014 najvyššiemu súdu dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky podaného v prospech obvineného F. A. z dôvodu § 371 ods. 2 Tr. por., ktoré po výzve dovolacieho súdu 27. apríla 2015 doplnil o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, v spojení s § 371 ods. 2, ods. 4 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1, § 372 ods. 1 Tr. por.), má zákonné náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať, v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por.) a je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por.

Podľa § 382a Tr. por. dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386, § 388 ods. 1 Tr. por.

Najvyšší súd z predložených spisov Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 T 28/2007 a 1 Pp 104/2009 zistil, že dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky je dôvodné.

Dovolateľ, ale i predsedníčka Krajského súdu v Trenčíne, ktorá podala podnet na podanie dovolania a napokon i obvinený a prokurátor vo vyjadreniach zhodne prvostupňovému súdu vytkli, že verejné zasadnutie prvostupňového súdu 17. januára 2014 v neprítomnosti obvineného nebolo vykonané v súlade so zákonom, pretože obvinený nebol poučený o možnosti jeho vykonania v jeho neprítomnosti, ako to ustanovuje § 293 ods. 5 Tr. por.

Podľa tohto ustanovenia verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu upovedomenie o verejnom zasadnutí bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti alebo za podmienok uvedených v § 292 ods. 5 Tr. por.

Z predloženého spisu vyplýva, že obvinený predvolanie na verejné zasadnutie prevzal 28. decembra 2014 (č. l. 25), pričom na predvolaní je vyznačená jeho nevyhnutná prítomnosť na verejnom zasadnutí a ak sa nedostaví bez dostatočného ospravedlnenia, môže byť predvedený a potrestaný pokutou do výšky 1.650 eur. Iné poučenie v ňom nie je. Navyše už v pokyne samosudcu na č. l. 25 z 3. decembra 2013 je jednoznačne uvedené, že obvineného je treba na verejné zasadnutie predvolať. Verejné zasadnutie sa však na podklade uznesenia samosudcu podľa § 293 ods. 5 a § 252 ods. 2 Tr. por. napriek tomu 17. januára 2014 (č. l. 29) vykonalo v neprítomnosti obvineného, hoci pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky a nedošlo k žiadnej takej zmene, ktorá by odôvodňovala záver, že prítomnosť obvineného na verejnom zasadnutí už nie je nutná. Predvolanie obvineného a vykonanie verejného zasadnutia bez účasti obvineného si pritom odporuje a je nelogické, pretože podľa § 292 ods. 1 Tr. por. predseda senátu (samosudca) predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná.

Uvedený nezákonný postup prvostupňového súdu mal za následok porušenie práva obvineného na obhajobu a spravodlivý súdny proces, čo sa prenieslo aj na nezákonnosť vyhláseného uznesenia a následne i na konanie pred odvolacím súdom.

Obsahom práva na obhajobu, ktoré je atribútom spravodlivého procesu, je aj možnosť vyjadrovať sa osobne, prípadne prostredníctvom obhajcu k dôkazom, navrhovať nové dôkazy, predniesť konečný návrh, vznášať námietky a podať riadny opravný prostriedok proti prvostupňovému rozhodnutiu a prostredníctvom neho domáhať sa svojich práv na nadriadnom - druhostupňovom súde. Toto právo je aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva základným znakom práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. Osobná prítomnosť obvineného v prvostupňovom konaní

je pritom významnejšia než v sťažnostnom konaní pred nadriadeným súdom.

Najvyšší súd pripomína, že predmetný nezákonný postup naplnia iba dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. lebo ide o špeciálne ustanovenie pokrývajúce aj práva na obhajobu (R.č. 6/2011, Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, č. 1/2011). Ustanovenie § 293 Tr. por. upravuje prítomnosť aj obvineného na verejnom zasadnutí. Nutnosť jeho účasti je potrebné posudzovať podľa toho, či súd v zmysle § 292 ods. 1 Tr. por. obvineného na verejné zasadnutie predvolal, alebo či ho len o verejnom zasadnutí upovedomil. Vychádzajúc zo zákonnej úpravy možno konštatovať, že predvolanie na verejné zasadnutie prichádza do úvahy v prípade osôb, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok smerujúci proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je spôsobilé vyvolať zrušenie alebo zmenu takéhoto rozhodnutia, čo predstavuje zákonom dovolenú výnimku z požiadavky stability a nemennosti právoplatných rozhodnutí. Dovolanie preto nie je generálne použiteľné a možno ho s úspechom uplatniť len vo výnimočných prípadoch, odôvodnených závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu a to najmä z hľadiska dotknutej osoby, ako aj z hľadiska zákonného rozhodovania a zákonného postupu súdov a orgánov činných v trestnom konaní, medzi ktoré patrí aj konanie verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného bez toho, aby na to boli splnené zákonné podmienky.

Prvostupňový súd porušil zákon v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por. v neprospech obvineného. Krajský súd uvedeného porušenie zákona nenapravil v sťažnostnom konaní, pretože v súlade so zákonom rozhodol podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por. a sťažnosť obvineného ako podanú oneskorene zamietol.

Formálne nepresnosti v dovolaní ohľadne nesprávne uvedenej spisovej značky a dátumu napadnutého rozhodnutia okresného súdu (2 T 244/2010 z 12. novembra 2013), ako aj nesprávne použitie ustanovenia § 68 ods. 1 Tr. por., hoci ide o § 68 ods. 1 Tr. zák., nemali vplyv na rozhodnutie o podanom dovolaní, pretože najvyšší súd vychádzal z jeho obsahu a považoval ich za písársku chybu.

Na základe uvedeného najvyšší súd rozsudkom podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením okresného súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, z dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. bol porušený zákon v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por. v neprospech obvineného F. A.. Porušenie článku 6 Dohovoru vo výrokovej časti nekonštatoval, pretože vnútroštátna právna úprava v dostatočnom rozsahu akceptuje aj právo na spravodlivý proces.

Následne zrušil aj uznesenie krajského súdu, bez zrušenia ktorého nebolo možné zistenú nezákonnosť napraviť, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Úlohou prvostupňového súdu bude zákonným spôsobom vykonať verejné zasadnutie a v súlade so zákonom na ňom rozhodnúť o osvedčení alebo neosvedčení sa obvineného v skúšobnej dobe po podmienечnom prepustení.

II.

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. ak sa vykonáva na obvinenom trest odňatia slobody uložený mu pôvodným rozsudkom (uznesením o vykonaní zvyšku trestu) a dovolací súd na dovolanie výrok o tomto treste (výrok o neosvedčení sa v skúšobnej dobe po podmienечnom prepustení a vykonaní zvyšku trestu) zruší, rozhodne súčasne o väzbe. Podľa odseku 3/ tohto ustanovenia dĺžka trvania väzby podľa odseku 1 alebo 2 sa posudzuje samostatne a nezávisle od väzby v pôvodnom konaní. Podľa odseku 4/ tohto ustanovenia minister spravodlivosti alebo generálny prokurátor môže výkon rozhodnutia, proti ktorému podal dovolanie odložiť alebo prerušiť až do rozhodnutia. Po podaní dovolania môže tak urobiť aj dovolací súd.

Obvinený F. A. v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov a 10 dní od 11. marca 2014, teda ku dnešnému dňu - ku dňu rozhodnutia dovolacieho súdu, vykonal z tohto trestu 14 mesiacov a 17 dní. Ostatok tohto trestu je 3 mesiace a 23 dní. Dovolanie bolo podané v prospech obvineného a v novom konaní mu nemôže byť uložený prísnejší trest, než aký mu bol uložený. Nakoľko došlo k zrušeniu uznesenia o vykonaní zvyšku trestu odňatia slobody a v dôsledku toho obvinený tento zvyšok už nemôže vykonávať, najvyšší súd s prihliadnutím na doposiaľ vykonaný trest rozhodol o nevzatí obvineného do väzby. Obvinený F. A. musí byť preto ihneď prepustený z výkonu trestu na slobodu a to na základe písomného príkazu predsedu dovolacieho senátu. Z týchto dôvodov najvyšší súd nezobral obvineného do väzby a dal príkaz na jeho okamžité prepustenie na slobodu.

Z týchto dôvodov najvyšší súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.